

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ חיי-שרה, מבה"ח כסלו, ה'תשל"ז

יוצא לאור לש"פ חיי-שרה, כ"ב מרחשון, ה'תשפ"ה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

לזכות

החתן התי' מנחם מענדל והכלה מרת אסתר שיחיו

לידר

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

יום השלישי שהוכפל בו כי טוב

חיי מרחשון ה'תשפ"ה

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' חיים דב וזוגתו מרת נחמה דינה שיחיו לידר

הרה"ת ר' שלמה חיים וזוגתו מרת מיכל שיחיו פלס

ולזכות זקנותיהם שיחיו

ות"ח ת"ח על הטרחה בהעתקת סיפור האמור, לו ולכל המסייעים בידו מתאים לתוכן כתבו גיסו הרה"ח כו' מנחם מענדל חיים יחיאל עזרי' הכהן שי', ובודאי גם בעתיד באם ידע מהני מילי מעלייתא כהאמור ישתדל להמציאם לכאן, ות"ח מראש.

אתענין ג"כ לדעת למי שייך כתיי האמור, וסוג החדו"ת אשר בו, כן יש לעיין בספר משכנות לאביר יעקב (הנדפס בירושתי'ו שנת תר"ח"ם), שבטח נמצא הספר אצלם, הנדפס שם סי' הני"ל*.

אינו כותב דבר בעניני הבריאות וכו' ויהי רצון שיהי' זה סימן טוב אשר הכל בסדר, והסדר בכגון דא מובן ע"פ מ"ש המורה הגדול הוא הרמב"ם: היות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא. בברכה לבשו"ט בכהני"ל.

(* שם נט, ב. בשינוים קטנים.)

משכנות לאביר יעקב (למוהר"ר הלל משה מעשיל ב"ר צבי הירש געלבשטיין — ירושת"ו, תר"ח"ם) נט, ב"ב — הכוונה, כנראה, להמסופר שם שכ"ק אדמו"ר הצ"צ נ"ע אמר לפלוני ("איש אחד .. מבני לוי") בליובאוויטש בשנת תרט"ז: "יהיה זמן שתהיה בירושלים לערך שנת תרמ"א מ"ב מ"ג מ"ד .. ותחפש שם איש שמו מ"ה בר"צ מעיר פלוני, ובשנת תרמ"ד תכיר אותו היטב, ותאמר לו כל מה שתשמע מפי כו' (עיי"ש בארוכה פרטי הדברים). ואכן, סיפור זה "בשינוים קטנים" מופיע בכת"י מס' 667 (שנסמך בשוה"ג א) דפים 57-58. וראה עוד בענין סיפור זה — "התקשרות" גליון תרצד ע' 12 (ועד"ו בתשורה — אברמוביץ-גלבשטיין, תשס"ה — ע' 139): "אור לכ"ד במרחשון" תשל"ו נמסרה"י לרבי רשימת הר[ה]מ"מ על דבר שליחות ששלח הצ"צ אליו את איש אחד מבית לוי, וכן ביאור .. הרבי הגיב על-כך: נתקבל ות"ח, ודבר בעיתו' — בהמשך להתוועדות ויעקב הלך לדרכו', אזכיר עה"צ". גיסו הרה"ח כו' מנחם מענדל חיים יחיאל עזרי' הכהן: פרידמאן. ע"פ מ"ש .. הרמב"ם: היות הגוף כו': רמב"ם הל' דעות רפ"ד. שם נט, ב. בשינוים קטנים: ציון זה נכתב — בעפרון — לאחר-זמן.

(ב) בהוצאת תשל"ב — ח"א בתחלתו (בסיום ההסכמות).
(ג) בנוסח דומה להנדפס ב"שמועות וסיפורים" ח"א ע' מא [65] ואילך (מביכל כתי' שהי' בידי מוה"ר שניאור זלמן גרליק. — צילום הכתי' של הסיפור מביכל זה נדפס בתשורה — אברמוביץ-גלבשטיין, תשס"ה — ע' 117 ואילך).

(ד) הוא יום הי'ארצייט של הרהמ"מ געלבשטיין ע"ה (נלב"ע — כ"ד מרחשון תרט"ח).
(ה) ע"י האברך משה מנחם מענדל געלבשטיין, נו"נ להרהמ"מ געלבשטיין ע"ה.
(ו) משלי טו, כג. — בהבא להלן ראה גם (בנוסח דומה שנשלח לכ"כ) אג"ק חל"ב אגרת יא'תתקע.

(ז) ויצא לב, ב. וראה סה"ש תרצ"ו ע' 43. וש"נ. התוועדות ש"פ בראשית וליל בדר"ח מרחשון תשל"ו (תו"מ התוועדות ח"פ"ב — תשל"ו ח"א — ע' 213 ואילך; ע' 245 ואילך).

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ חיי שרה הבעל"ט, הננו מוציאים לאור התוועדות ש"פ חיי שרה ה'תשל"ז, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

מוצש"ק ט"ו חשוון, ה'תשפ"ה

שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2024 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5785 • 2024

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס, **ועד הנחות בלה"ק**

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

בטח נסתדרו כיאות חלק חשוב מהגמ"ח שהמציא למוסדות חב"ד. ובמילא ממשיך בענין הכי נעלה זה. ואמרז"ל גדולה גמ"ח יותר מן הצדקה (אף שצדקה שקולה כנגד כל המצות!). וק"ל.

ב

בי"ה, כד' סיון תשי"ח
ברוקלין

מחות' הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה' זאב דוב שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק מאשר הנני קבלת מכתבו מט"ז סיון, ותוכנו העתק מכתב יד של הרב יצחק ב"ר שניאור זלמן צירלסאָן, וכפי כתבו הוא כתיי חידושי תורה ובתוך החדו"ת — הסיפור המועתק במכתבו.

ואמרז"ל גדולה גמ"ח יותר מן הצדקה: סוכה מט, ב.
שצדקה שקולה כנגד כל המצות: ב"ב שם. ירושלמי פאה פ"א ה"א. וראה תניא פל"ז (מח, ב).

ב

המעתיק המזכירות. נדפסה בתשורה (הולצברג, תשס"א).
מוה' זאב דוב: לודמיר, ירושת"ו. אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"ד אגרת ד'תתקטז, ובהנסמן בהערות שם. חכ"ד אגרת ט'קמה. ח"ל אגרת יא'שעה.
הרב יצחק ב"ר שניאור זלמן צירלסאָן: הוא "הרב הגאון החסיד ר' יוסף יצחק ב"ר שניאור זלמן ז"ל... מ"צ בעיר לאַדמיר [ו]יטאָמיר", כפי שנחרת על מצבתו אשר בבית העלמין הישן — חיפה. השאיר אחריו ברכה חיבור בכת"י — ספר "יוסף דברו הלכה" (ביאורים ושו"ת בהלכה, דרושים וחידושים), אשר מתוכנו עולה (כמפורט בקובצים שנשמנו להלן) כי לפני התמנתו למו"צ בעיר לאַדמיר (בשנת תרס"ה לערך) שימש כרב ומו"צ באַפּאַצק, ולפני זה — כפי העולה מכת"י נוספים שלו הנמצאים, בחלקם, בספריית רבינו* — גם בבאבינאָוויטש, ועוד. תשובות אחדות מחיבורו הנ"ל ("יוסף דברו הלכה") נדפסו — באדיבות נכדו של הנמען, מו"ה שמואל לודמיר — בקובץ יגדיל תורה ירושת"ו חוברת כא (טבת תשמ"ב) ע' 12 [1972] ואילך (אשה בכתובת ספר תורה). חוברת כז (שבט תשמ"ו) ע' 21 [2521] ואילך (כבוש הרי הוא כמבושל). קובץ אהלי שם גליון 3 (חג השבועות תש"נ) ע' כ ואילך (בניית בתים ע"י קבלן משנה א"י בשבת). גליון 4 (וי תשרי תשנ"א) ע' כ ואילך (אם יש היתר בגרושה לינשא תוך שנה). גליון 6 (ח"י אלול ה'תשנ"א) ע' כו ואילך (בענין כבוש כמבושל — נדפס ג"כ בקובץ יגדיל תורה ירושת"ו חוברת כז שם). גליון 9 (כ"ף מנ"א תשנ"ג) ע' צא ואילך (כלי עם חֶלֶב שנפל על שוליו חלב מנר). וראה גם קובץ זכור לאברהם (תשס"ד) ע' רי ואילך (הערות לשו"ע יו"ד). שו"ת אבני חן (קה"ת, תשע"ג) ס"ח. נפטר — ד' [או: ה', ח'] כסלו תרע"ג. אגרת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע אליו (לעיר לאַדמיר) — אג"ק שלו חט"ז אגרת ה'תשי (יום ד' כ' אדר תרס"ז). הסיפור המועתק במכתבו: ע"פ מה שציין רבינו להלן הסיפור נדפס "בשינויים קטנים" בספר

(א כתיי מסי 667 באַבּינאָוויטש — תרמ"ג ואילך), 1752 (אפּאַצק — תרס"א ואילך).

בס"ד. שיחת ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו, ה'תשל"ז.

בלתי מוגה

א. בשבת מברכים כסלו ישנו ענין מיוחד לגבי שבת מברכים של שאר חדשי השנה, כיון שבחודש כסלו ישנו (זה אלפי שנים) ענין מיוחד לגבי שאר חדשי השנה — הענין של חנוכה.

[יש בחודש כסלו עוד ענין לפני חנוכה — כפי שמצינו במדרש' שבו נסתיימה מלאכת המשכן, אבל ענין זה הוא רק בכח, כיון שהקמת המשכן (והקרבת הקרבנות — עיקר ענין המשכן) בפועל היתה רק באחד בניסן²; ואילו הענין המיוחד הראשון בפועל שהי' בחודש כסלו הוא הענין של חנוכה].

ואע"פ שחנוכה נמשך גם בימי חודש טבת — הרי (נוסף לכך שרוב ימי חנוכה הם בחודש כסלו) יום ראשון של חנוכה כולל כבר את כל ימי חנוכה (לא מיבעי לדעת ב"ש שב"יום ראשון מדליק שמונה .. כנגד ימים הנכנסין", אלא גם לדעת ב"ה שב"יום ראשון מדליק אחת .. כנגד ימים היוצאין³), כפי שמבאר אדמו"ר האמצעי בשערי אורה⁴, וכמובן גם מזה שלכל הדעות מברכים ברכת שהחיינו רק ביום ראשון [לא בגלל ששאר הימים פטורים מברכת שהחיינו, כי באמת חייבים גם הם בברכת שהחיינו, אלא שע"י הברכה ביום ראשון יוצאים י"ח גם בשאר הימים], ועפ"ז נמצא שעיקר הענין של חנוכה הוא בחודש כסלו. וענינו של חנוכה מתחיל כבר בר"ח כסלו (ופועל על כל ימי החודש, גם על הימים שלפני חנוכה) — שהרי ר"ח כולל את כל ימי החודש⁵, ובמיוחד את ענינו העיקרי של החודש,

— וע"ד מ"ש במשנה⁶ "באחד בניסן ר"ה לרגלים", וכפירוש הגמרא⁷ ש"רגל שבו ר"ה לרגלים", והיינו, שאע"פ שה"רגל שבו" הוא בט"ו ניסן, נאמר במשנה "באחד בניסן" (ר"ח) ר"ה לרגלים, כיון שהרגל שבו הוא עיקר ענינו של החודש, ובמילא — עיקר ענינו של ר"ח, ומזה מובן גם בנוגע לרגל שבחודש כסלו, שזהו עיקר ענינו של ר"ח כסלו.

1) יל"ש מלכ"ס"א רמז קפד.	חנכה ס"ה (ס"ע רסט ואילך). וש"ג.
2) פקודי מ, יז.	6) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, א ואילך.
3) שבת כא, ב.	ובכ"מ.
4) שער החנוכה ד"ה בכ"ה בכסלו פמ"ב.	7) ר"ה בתחלתה.
5) ראה אנציק' תלמודית (כרך טז) ערך	8) שם ד, א.

[ולמעשה, שאע"פ שיש רק ג' רגלים, כמבואר בלקו"ת⁹ שהם כנגד ג' הקוין חג"ת (עיקרי המדות) — הרי ישנם גם חג"ת כפי שבאים בפרטיות יותר, כמבואר שם¹⁰ שר"ה ויוהכ"פ הם בחי' ראש, ומהם נמשכים ג' הרגלים שהם בחי' חג"ת, ואח"כ נמשך בפרטיות יותר גם בחי' נצח והוד, שהו"ע חנוכה ופורים (או לפי הסדר — פורים וחנוכה)¹¹. וזהו גם המענה להשואלים מדוע לא ניתן להוסיף עוד ימים טובים וכו' — כיון שהימים טובים הם כנגד חג"ת, שכוללים גם נו"ה, שכנגדם הם הימים טובים שניתוספו (נתגלו) ע"י חכמים, ותו לא]. —

ולכן הרי זה מתחיל כבר משבת מברכים החודש, שבו מברכים את חודש כסלו, שענינו העיקרי הוא חנוכה.

ב. ענינו של חנוכה הוא — כשמו — שאז היתה חנוכה המזבח וחנוכת ביהמ"ק¹², כפי שאומרים בנוסח "ועל הנסים": "ואחר כך באו בניך לדביר ביתך ופינו את היכלך וטיהרו את מקדשך וכו'".

ובחסידות מבואר¹³ שחנוכת ביהמ"ק וחנוכת המשכן קשורה עם ענין החינוך, ובאמת מצינו גם בפירוש רש"י¹⁴ ש"חינוך" הוא "לשון התחלת כניסת האדם או כלי לאומנות שהוא עתיד לעמוד בה, וכן חנוך לנער, חנוכת המזבח, חנוכת הבית" (ומוסיף גם איך נקרא בלע"ז), וכמו ענין ימי המילואים, שבהם חינכו והרגילו את הכהנים בעבודת ביהמ"ק¹⁵.

וענין החינוך מודגש גם בפשטות הסיפור של חנוכה — שהרי מתתיהו ובניו מסרו נפשם לחנך את כל בניו שהיו בדורם, וכפי שאומרים בנוסח "ועל הנסים": "מסרת .. רבים ביד מעטים", היינו, שמתתיהו ובניו היו מעטים לא רק לגבי הגויים [שבזה אין חידוש כ"כ שניצחו במלחמה, שהרי כמה נחשבת מציאותם של הגויים לגבי בנין], אלא גם לגבי בנין [ועפ"ז יובן גם מ"ש "מסרת .. טמאים ביד טהורים", שקאי על בנין עצמם, שהרי אצל גוים לא שייך כל הגדר של טהרה ובמילא גם טומאה]¹⁶, ואעפ"כ היתה להם מס"נ לחנך ולפעול על כל בניו שבדורם, והנהגה זו היא הוראה ונתינת כח על כל הדורות, ככל עניני התורה שהם נצחיים, ובפרט שבנוגע לחנוכה נאמר שהנרות הללו אינן בטלים לעולם¹⁷.

(9) במדבר יד, ג. דרושי ר"ה שם.

(10) בדרושי ר"ה.

(11) ראה תר"מ חע"ט ס"ע 69. וש"נ.

(12) ראה גם תר"מ חע"ד ס"ע 358. וש"נ.

(13) ראה תר"א וישב כט, ד. לקו"ת נשא

כט, א. ובכ"מ.

(14) לך לך יד, יד.

(15) ראה גם פרש"י תצוה כח, מא. צו ז,

לז.

(16) ראה לקו"ש ח"ל ע' 209 ואילך. וראה

גם תר"מ חס"ב ע' 352. וש"נ.

(17) רמב"ן ר"פ בהעלותך.

הוספה

א

בי"ה, כ"ה מ"ח תשי"ח
ברוקלין

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה' משה זאב שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך, נתקבל מכתבו מ"י"ד מ"ח, בו כותב ר"פ מהפעולות בשבועות שעברו. ומסידור ההתועדות וכו'. ויהי רצון שיפעלו הדברים פעולתם, כי אם בכל התורה נאמר גדול תלמוד שמביא לידי מעשה (וכ"ש שמופך הלומד ע"מ שלא לעשות וכו'), עאכו"כ בהנוגע לתורת החסידות ועניני, כידועה דרישת רבותינו נשיאינו הקי' שבכל ענין יהי' בכך דוקא.

בודאי מכינים תכנית מתאימה ומפורטת ככל הדרוש לניצול ימי חדש כסלו הבע"ל, וגם בזה הפצת המעינות חוצה נקודה הפנימית, שהרי י"ט כסלו ר"ה ללימוד החסידות ודרכי החסידות,

ומובן שמחובתו וגם מזכותו למסור הנ"ל לכל אלו השייכים לעבודה פנימית זו דהפצת המעינות, העושים וגם המעשים בזה, שבודאי כאו"א בדורנו שייך לזה. ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה לבשו"ט

מ. שניאורסאהן

א

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (רייצס, תשע"ג).

מוה' משה זאב: ירוסלבסקי. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"ח אגרת יתקע, ובהנסמן בהערות שם. חכ"ט אגרת יתתקפד.

גדול תלמוד שמביא לידי מעשה: קידושין מ, ב. וש"נ.

הלומד ע"מ שלא לעשות וכו': ראה ברכות יז, א. ירושלמי שם פ"א ה"ב. ויק"ר פל"ה, ז. הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג. וראה תניא אגה"ק ס"כ (קלא, א).

דרישת רבותינו נשיאינו הקי' שבכל ענין יהי' בכך דוקא: ראה לקו"ש חכ"ה ע' 426. וש"נ. וראה גם אג"ק אדמו"ר מהורי"צ ח"ב אגרת תסא (ע' רכ). תקיג (ע' רצט). ח"ג אגרת תשנא (ע' רפ ואילך). ועוד.

הפצת המעינות חוצה: ראה אגה"ק של הבעש"ט — נדפסה בכש"ט בתחלתו. ובכ"מ.

י"ט כסלו ר"ה ללימוד החסידות ודרכי החסידות: ראה "היום יום" בתחלתו ובסופו. ובכ"מ. העושים וגם המעשים: ראה ב"ב ט, א.

ואין לך דבר העומד בפני הרצון: ראה זח"ב קסב, ריש ע"ב.

יכולים לתקן ולשנות כו', ועד להתהפך מן הקצה אל הקצה, משא"כ בעולם הבא (עלמא דאתכסייא), עולם מסודר וברור כו'.

ועפ"ז יש לבאר הטעם ד"ארעישת ימא", ולא הציצית בהיותו ביבשה — כי, בהיותו ביבשה, עלמא דאתגלייא, כיון שעדיין ביכלתו לחזור בתשובה, אין מקום עדיין לענין הרעש כו', משא"כ לאחר שירד לים, עלמא דאתכסייא, עולם מסודר וברור, אזי "ארעישת ימא עלי".

טז. לאחר הביאור בסיפור הגמרא "בני אחתי" דרבי טרפון . . קרי עליהם בני קטורה" (לעיל סי"א), בהמשך לפעולת אברהם בנוגע ל"בני קטורה" . . (ש)חייבין במילה⁹⁸ — סיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ויה"ר שעיי"ז שעתה יהי' הענין ד"ומלתם את ערלת לבבכם"⁹⁹ [שכללותו הו"ע התשובה, ולהעיר מהפתגם הידוע שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם אדמו"ר מהר"ש (וגם בשם הרגצ'ובי¹⁰⁰) שאנחה של יהודי היא תשובה עילאה (כפי שכבר נדפס בלקוטי דיבורים)¹⁰¹], יקויים לעתיד לבוא היעוד¹⁰² "ומל ה' אלקיך את לבבך" (כמבואר באגה"ק¹⁰³), בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן המזונות לשלוחים שנוסעים לשיבת תורת אמת בירושלים, על מנת לערוך התוועדות בתורת אמת, ביהכנ"ס הצ"צ, כותל המערבי וחברון].

98) רמב"ם הלי' מלכים פ"י ה"ח. —
ש"היתה מצוה ראשונה לו, ובאה לו ע"י צער,
והיתה חביבה עליו, ולכן דוקא בה השביע
את אליעזר (ראה פרש"י פרשתנו כד, ב).
99) עקב יו"ד, טז.
100) ראה תו"מ ח"ט ע' 122 (וראה גם
ח"כ ע' 203).
101) ח"ד תשכ, סע"א [ע' אישפד. וש"ג].
102) נצבים ל, ו.
103) ס"ד.

ומזה מובן שעיקר ענינו של חודש כסלו הוא ענין החינוך, ועל זה היא הברכה בשבת מברכים חודש כסלו — שהיא בכח הברכה שמברך הקב"ה את חודש תשרי (כתורת הבעש"ט¹⁸), שתוכנה "אתם נצבים היום כולכם"¹⁹, "נצבים" מלשון "נצב מלך"²⁰, שהו"ע העמידה בתוקף של מלך, ובאופן ד"לעברך בברית ה' אלקיך"²¹, שקשור עם ערבותם של ישראל זה לזה²².

ג. ובפרטיות יותר:

ענין החינוך הוא — לחנך את עצמו שעבודתו תהי' באופן של "מעלין בקודש"³, ועלי' זו צריכה להיות לא רק באופן של עמידה בקודש, אלא באופן של הליכה בקודש — "ויעקב הלך לדרכו"²³, כמדובר בהתוועדות שלפנ"ז²⁴ שענין ההליכה הוא באופן של אין ערוך דוקא.

כלומר: אע"פ שעמידה הו"ע היראה והביטול²⁵, כך שלכאורה מה שייך יותר מזה — הרי ביראה גופא יש ריבוי מדריגות עד אין קץ, החל מיראה תתאה ועד ליראה עילאה, שהו"ע היו"ד של שם הוי"ו²⁶, ועד לקוצו של יו"ד²⁷, ועד לדרגא שלא אתרמיז בשום אות וקוצא כלל²⁸, ולכן אומרים שהעלי' צריכה להיות באופן של הליכה באין ערוך דוקא.

וגם כשמגיע לדרגא נעלית ביותר, ועד שהוא צדיק גמור עובד ה' ביראה ואהבה בתענוגים, הרי הוא עדיין "דבר בפני עצמו ירא ה' ואוהבו" (כמבואר בתניא²⁹), והיינו, שישנה ה"אהבה" וישנו "יש מי שאוהב"³⁰, ולכן אומרים לו שצריך להתעלות למעלה יותר.

וכפי שאמרו חז"ל³¹ "צדיקים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב [וכפי שנתבאר פעם³² הצורך להבהיר הן בנוגע לעוה"ז והן בנוגע לעוה"ב לפי שיש סברא לכאן וסברא לכאן: יש סברא שבעוה"ז אמנם

18) ראה כש"ט בהוספות סמ"א. וש"נ
(נעתק ב"היום יום" כה אלול).
19) ר"פ נצבים.
20) מלכ"ס"א כב, מת. וראה אוה"ת
ע' קסה. אג"ק חיי"ז ע' קמה בשוה"ג.
21) ראה לקו"ת פינחס פ, סע"ב. ובכ"מ.
22) נצבים שם, יא.
23) ראה פרש"י שם, כח.
24) ויצא לב, ב.
25) ראה לקו"ת שם כ, ג. ובכ"מ.
26) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
27) לקו"ת בלק עד, א. ובכ"מ.
28) ראה לקו"ת בסופה. וש"נ.
29) ראה תו"מ חפ"א ע' 207. וש"נ.
30) ראה דא"ח) קנא, סע"ג [ח"א רכט, רע"א
(ובהערה 11)]. ובכ"מ.
31) ראה סה"מ תרכ"ו ע' רפט. תרל"ו
ח"ב ע' עדר. ע' תקסד. עזר"ת ע' סה. תרפ"ג
ע' קסה. אג"ק חיי"ז ע' קמה בשוה"ג.
32) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
33) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
34) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
35) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
36) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
37) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
38) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
39) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
40) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
41) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
42) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
43) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
44) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
45) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
46) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
47) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
48) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
49) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
50) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
51) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
52) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
53) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
54) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
55) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
56) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
57) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
58) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
59) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
60) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
61) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
62) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
63) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
64) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
65) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
66) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
67) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
68) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
69) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
70) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
71) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
72) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
73) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
74) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
75) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
76) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
77) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
78) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
79) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
80) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
81) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
82) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
83) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
84) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
85) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
86) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
87) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
88) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
89) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
90) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
91) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
92) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
93) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
94) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
95) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
96) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
97) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
98) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
99) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
100) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
101) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
102) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.
103) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד.

אין להם מנוחה, אבל בעוה"ב (ששם מקבלים שכר על העבודה) יתכן שיהי' אצלו שובע מעניני עוה"ב ולא ימשיך לילך ולהתעלות, ולכן מדגישים שאין להם מנוחה בעוה"ב; אבל אעפ"כ לא נאמר רק שאין להם מנוחה בעוה"ב, ומזה יובן במכ"ש בנוגע לעוה"ז, כי יש גם סברא להיפך, שדוקא בעוה"ז, ש"יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב³³, יסתפק בשעה אחת בתשובה ומעשים טובים, ולכן צריך להדגיש שגם בעוה"ז אין להם מנוחה, שנאמר³⁴ ילכו מחיל אל חיל".

והוראה זו נאמרה לכל אחד מישראל: גם גדול שבגדולים, "ראשיכם שבטיכם", צריך להיות אצלו ענין ההילוך שבאין ערוך; וגם קטן שבקטנים, "חוטב עציך" ו"שואב מימך"³⁵, יש לו נתינת כח שיוכל להיות אצלו ענין ההילוך שבאין ערוך.

וכיון שאומרים לו שלא מספיקה עבודתו ביום זה, ולמחרת צריך להעלות בקודש באופן של הליכה באין ערוך, צ"ל אצלו ענין החינוך כיצד לבוא לדרגא זו; וכיון שהענין ד"מעלין בקודש" צ"ל בכל יום, נמצא — בסגנון חז"ל³⁵ — ש"כל ימיו בחינוך".

ד. והנה, בכל ענין יש צורך בברכת ה', וכמ"ש³⁶ "ברכת ה' היא תעשיר".

ואין הכוונה שהצורך בברכת ה' הוא רק בשביל ענין העשירות, אבל בשביל "די מחסורו אשר יחסר לו"³⁷ די בעבודה בכח עצמו, אלא כמ"ש³⁸ "וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה", היינו, שבכל דבר שעושה זקוק הוא לברכת ה', וכמבואר בקונטרס ומעין³⁹ שהעיקר היא ברכת ה', ואילו עשיית האדם בגשמיות אינה אלא כלי לברכת ה'.

וכיון שמדתו של הקב"ה היא "מדה כנגד מדה"⁴⁰ (אלא שאינה באופן של הגבלה, כי אם באופן שלא בערך), הרי מובן, שכדי לקבל ברכת ה' להצליח בחינוך עצמו שעבודתו תהי' באופן של הילוך שבאין ערוך, צריכה להיות אצלו פעולה מעין זה — לעסוק בחינוך הזולת.

ובנוסף אחר — הרי זה כללות ענין המבצעים, שכללותם הו"ע חינוך הזולת,

(33) אבות פ"ד מ"ז.
 (34) תהלים פד, ח.
 (35) ראה שבת קנג, א.
 (36) משלי י"ד, כב.
 (37) פ' ראה טו, ח.
 (38) שם, יח.
 (39) מאמר יז ואילך.
 (40) סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ת, ב ואילך.

יד. בנוגע להערות אאמו"ר על הזהר:

בזהר הקשה: "מאי טעמא ארעישת ימא עלי' דיונה, ולא ארעישת עלי' ארעא", ומבאר, שזהו לפי ש"ים דמיא לרקייע ורקייע לכסא הכבוד⁹³, ובגין כך ימא אחיד ב"י ונטל ל"י מקמי ימא ערק".

ומבאר אאמו"ר, ש"ים הוא גבורות דמל' .. רקיע מדת הגבורה דז"א .. כסא הכבוד גבורות דבינה, כי הגבורות הם בג' מקומות, בבינה, במדת הגבורה דז"א, במל".

אך לכאורה אינו מובן (כפי שיכול להקשות גם בן חמש למקרא):

יונה בן אמיתי — בודאי לבש ציצית (שהרי זוהי מצוה מן התורה). ובנוגע לתכלת שבציצית מצינו ש"התכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד"⁹³. ונמצא, שגם בציצית ישנם בחי' הגבורות כמו בים, וא"כ, ה"י צ"ל ה"רעש" גם ביבשה מצד הציצית של יונה, והדרא קושיא לדוכתא: "מאי טעמא ארעישת ימא עלי' דיונה", ולא הציצית שלו בהיותו עוד ביבשה?

טו. והביאור בזה (כמובן גם לבן חמש למקרא):

בפרשיות הבאות מסופר ש"את בנימין .. לא שלח יעקב את אחיו כי אמר פן יקראנו אסון"⁹⁴, ומפרש רש"י: ובבית לא יקראנו אסון? .. מכאן שהשטן מקטרג בשעת הסכנה".

ומזה מובן גם בנדו"ד: ים — שיכול להיות הולך סוער וכו' — הוא מקום סכנה, שלכן יורדי הים צריכים לברך ברכת הגומל⁹⁵ (גם אם בפועל לא היתה סערה בים, כיון שזה גופא שלא היתה סערה הו"ע של נס כו'). וכיון שהשטן מקטרג בשעת הסכנה, לכן דוקא הים הרעיש על יונה (ולא בהיותו ביבשה, אף שהי' לבוש ציצית כו').

ועוד י"ל בזה:

החילוק בין "יבשה" ו"ים" הוא — ש"יבשה" היא עלמא דאתגלייא ו"ים" הוא עלמא דאתכסייא⁹⁶.

ומהחילוקים שביניהם — ע"פ המבואר בסהמ"צ להצ"צ מצות וידוי תשובה⁹⁷ שענין התשובה שייך רק בעוה"ז (עלמא דאתגלייא), שבו

(93) סוטה יז, סע"א. וש"נ.
 (94) מקץ מב, ד.
 (95) ברכות נד, ב. רמב"ם הל' ברכות פ"י ה"ח. טושו"ע או"ח רס"י"ט. סדר ברה"ע.
 לאדה"ז פ"י ס"ב.
 (96) ראה לקו"ש ח"כ ע' 172. וש"נ.
 (97) פ"ד (דרמ"צ לט, סע"ב ואילך).

והגע עצמך:

יונה שהי' נביא ה' (ששאב נבואתו בשמחת בית השואבה⁸⁶), אחד "מארבעים ושמונה נביאים .. שנתנבאו להן לישראל נבואה שהוצרכה לדורות"⁸⁷ (היינו שבמשך כל הדורות עמדו לישראל רק ארבעים ושמונה נביאים שנבואתם הוצרכה לדורות, וא' מהם הי' יונה) — בודאי ידע חומר הענין והעונש כו' דכובש נבואתו⁸⁸ (שהרי מי כמו יונה יכול לדעת גודל החשיבות וההכרח לקיים ציווי הקב"ה), וא"כ, כיון שנצטווה ע"י הקב"ה לילך לנינוה ולעוררם בתשובה, הי' לו לקיים ציווי הקב"ה, ומה לו לעשות חשבונות שע"ז יהי' קטרוג על בני" — "בהדי" כבשא דרחמנא למה לך"?

ולאידך, ידע שגם אם הוא לא ילך לנינוה למלא שליחותו של הקב"ה, הרי, "הרבה שלוחים למקום"⁹⁰, כך, ששליחותו של הקב"ה לעורר את אנשי נינוה לתשובה (והאפשרות לקטרוג על בני" תתקיים בלאה"כ. ומה גם שבלאה"כ "כלפי שמיא גליא" — וגם מדת הדין יודעת — ש"זה הגוי קרובי תשובה הן" עוד לפני מילוי השליחות בפועל ממש. וא"כ, מדוע לא יקיים הוא את ציווי הקב"ה, ו"בהדי כבשי דרחמנא למה לך"?

אך כאן רואים גודל מעלתו של יהודי — שמוכן להסתכן שלא לקיים ציווי הקב"ה, ובלבד שלא יגרום לכך שעל ידו יתעורר קטרוג על בני" ! וענין זה קורין בהפטרות יום הקדושי⁹¹ — לא רק הפסוקים אודות התשובה של אנשי נינוה, שהיתה תשובה אמיתית, עד שממנה למדים כמה פרטי דינים בענין התשובה⁹², אלא גם התחלת הענין שיונה לא רצה לילך לנינוה, כולל גם "ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה'" — בגלל שלא רצה שעל ידו יתעורר קטרוג על בני".

יג. המשך הענין — אודות אלו שמדברים שלא בשבחם של בני" וכו' — י"ל בפ"ע.

* * *

86 ירושלמי סוכה פ"ה ה"א.
87 מגילה יד, א.
88 סנהדרין פט, א (במשנה). רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ט ה"ג.
89 ברכות י"ד, סע"א.
90 ראה זהר ח"ב כח, א. ח"ג לו, ב. וראה גם ספורנו מקץ מד, טז. כלי יקר וראה תעניות פ"ד ה"ב. טוש"ע או"ח רסתקע"ט.

החל ממבצע חינוך, מבצע תורה ומבצע אהבת ישראל, שהם כללות התורה כולה,

ואח"כ באים גם המבצעים הפרטיים (שגם הם מצוות כלליות): מבצע תפילין, מבצע מזוזה, מבצע צדקה, מבצע בית מלא ספרים — יבנה וחכמי', מבצע נרות שבת קודש, מבצע כשרות האכילה ושתי' ומבצע טהרת המשפחה.

וסיום וחותרם המבצעים, מבצע אהבת ישראל, מבצע תורה ומבצע חינוך, שהם כנגד ג' הקוין: מבצע אהבת ישראל — הו"ע קו החסד, מבצע תורה — הו"ע קו האמצעי, ומבצע חינוך — הו"ע קו השמאל, כמדובר לעיל⁴¹ שאע"פ שהתחלת החינוך צ"ל באופן של "ימין מקרבת"⁴², שכאשר מכניסים ילד ל"חדר" נותנים לו ממתקים וכו', הרי זה רק הקדמה לענין החינוך, ואילו ענין החינוך עצמו מתחיל באופן של "שמאל דוחה"⁴², כמ"ש⁴³ "חושך שבטו שונא בנו".

ה. וע"י ההתעסקות בענין החינוך נזכה לחנוכת ביהמ"ק השלישי שתהי' בחודש מרחשון,

כדאיתא במדרשי ש"בכ"ה בכסלו נגמרה מלאכת המשכן ועשה מקופל עד אחד בניסן .. ומעתה הפסיד כסלו .. שילם לו הקב"ה חנוכת חשמונאי", "וכן מרחשון" — ש"משנעשה הבית (ביהמ"ק הראשון) בירח בול (כמ"ש⁴⁴ "בירח בול הוא החודש השמיני כלה הבית") נעשה נעול וכו'", כיון ש"הקב"ה חשב לערב שמחת בית המקדש בחדש שנולד בו אברהם .. חודש תשרי" — "עתיד הקב"ה לשלם לו", שבו תהי' חנוכת ביהמ"ק השלישי,

בקרוכ ממש, בביאת משיח צדקנו, שיבנה ביהמ"ק השלישי, ונזכה לילך לקבל פניו, ובשמחה וטוב לבב.

* * *

ו. כמדובר כמ"פ הנה נוסף על ההוראה הכללית משבת מברכים כסלו שישנה בכל שנה ושנה, יש הוראה נוספת מהקביעות דשבת מברכים בימי החודש, שאינה בשוה בכל השנים, וע"פ תורת הבעש"ט הידועה⁴⁵ שמכל דבר שיהודי שומע או רואה עליו ללמוד הוראה בעבודת

41 שיחת יום שמח"ת ס" (לעיל ע' ...).
42 סוטה מז, א. וש"נ.
43 משלי יג, כד.
44 מלכים א ו, לח.
45 ראה כש"ט בהוספות סרכ"ג ואילך.
46 וש"נ (נעתק ב"היום יום" ט אייר).

ה', מובן שיש הוראה גם מהקביעות דימי החודש, ובנדו"ד, הקביעות דשבת מברכים כסלו בשנה זו היא בכ"ז מרחשון.

ונוסף על ההוראה מהקביעות דשבת מברכים בימי החודש (שישנה בכל שבת מברכים החודש), יש הוראה גם מהקביעות המיוחדת דר"ח בימי השבוע — שזהו ענין מיוחד שישנו רק בחודש כסלו (וכן בחודש טבת):

שאר חדשי השנה — מספר ימיהם קבוע בכל השנים: יש חדשים מלאים (בני ל' יום), שר"ח שלאחריהם ב' ימים, ויש חדשים חסרים (בני כ"ט יום), שר"ח שלאחריהם יום אחד. משא"כ חודש מרחשון וחודש כסלו — מספר ימיהם משתנה משנה לשנה: יש שנה ששניהם חסרים, ויש שנה ששניהם מלאים, ויש שנה שמרחשון חסר וכסלו מלא, שאז השנה היא כסדרה⁴⁶.

ולכן: בשאר חדשי השנה, כשיודעים באיזה יום בחודש חל שבת מברכים החודש, אזי יודעים בדרך ממילא באיזה יום בשבוע יחול ר"ח; משא"כ בשבת מברכים כסלו (וכן בשבת מברכים טבת) — גם כשיודעים קביעותו בימי החודש, ובנדו"ד בכ"ז מרחשון, עדיין לא ברור באיזה יום בשבוע יחול ר"ח כסלו, כיון שיכול להיות בב' אופנים: אם מרחשון חסר, אזי יהי' ר"ח כסלו יום אחד — ביום השלישי בשבוע (כקביעות שנה זו), אבל אם מרחשון מלא, אזי יהי' ר"ח כסלו ב' ימים — ביום השלישי וביום הרביעי, שאז עיקר הענין דר"ח כסלו הוא ביום הרביעי, שהוא יום ראשון של חודש כסלו, משא"כ יום שלישי עיקרו יום השלושים (הסיום) של חודש מרחשון⁴⁷.

ומזה מובן, שנוסף על ההוראה מהקביעות דשבת מברכים בכ"ז מרחשון, יש גם הוראה מהקביעות דר"ח כסלו ביום השלישי בשבוע.

ז. ההוראה מהקביעות דשבת מברכים בכ"ז מרחשון:

ענינו של כ"ז מרחשון — שאז הי' ציווי הקב"ה לנח "צא מן התיבה אתה ואשתך ובניך וגו' כל החי' גו' בעוף ובבהמה ובכל הרמש גו' ושרצו בארץ"⁴⁸ (כמדובר בארוכה אשתקד⁴⁹).

והענין בזה:

בתיבת נח הי' מעמד ומצב נעלה ביותר — למעלה מהעולם, שלא

46 ראה רמב"ם הל' קידוה"ח פ"ח ה"ו. 49 שיחת ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו

47 ראה שו"ע אה"ז סק"ו ס"ו. ס"ד (תו"מ חפ"ב ע' 308).

48 נח ח, טז"ו.

והביאור בסיפור תמוה בגמרא⁷⁷: "בני אחתי' דרבי טרפון הוו יתבי קמי' דרבי טרפון (ולא הוו אמרי מידי⁷⁸), פתח ואמר, ויוסף אברהם ויקח אשה⁷⁹ ושמה יוחני, אמרי לי' קטורה כתיב, קרי עליהם בני קטורה" — שפעל שתהי' להם שייכות להבנת התורה, שע"ז "כאילו ילדו"⁸⁰, ע"ד "ויוסף אברהם ויקח אשה גו' ותלד גו'" — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חט"ו ע' 174 ואילך.

יב. בנוגע להערות אדמו"ר על הזוהר — הנה בהתחלת פרשתנו⁸¹ מבאר אדמו"ר מאמר הזהר⁸² "ר' יוסי פתח ואמר, וישאו את יונה ויטילוהו אל הים ויעמוד הים מזעפון⁸³, הכא אית לאסתכלא וכו' מאי טעמא ארעישת ימא עלי' דיונה, ולא ארעישת עלי' ארעא וכו'" (כדלקמן סי"ד).

ובהקדמה — שבענין זה יש דבר פלא:

בביאור הטעם שיונה לא רצה לקיים ציווי הקב"ה לעורר את אנשי נינוה לשוב בתשובה, ולכן "ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה'"⁸⁴ — איתא בפרקי דר"א⁸⁵: "דן דין יונה בינו לבין עצמו, אמר, אני יודע שזה הגוי קרובי תשובה הן, עכשיו עושין תשובה, והקב"ה שולח רוגזו על ישראל", והיינו, שלא רצה שע"ז יתעורר קטרוג על בני, כיון שידע שכאשר יכריז בנינוה שצריך לשוב בתשובה אזי ישובו אנשי נינוה בתשובה, ואז יראו שאנשי נינוה שהם גוים, חוזרים בתשובה, ואילו בני, אף שיש להם נביאים שמעוררים אותם השכם והערב לשוב בתשובה, אין זה פועל עליהם כו', ולכן מסר את נפשו שלא לקיים ציווי הקב"ה, ובלבד שלא יתעורר קטרוג על בני.

אודות ה"שמש" אצל אדמו"ר מהר"ש שהי' מעורר את אלו שנרדמו בעת אמירת דא"ח ע"ז שקירב לאפס טאבאק חריף!...

80 סנהדרין יט, ב. הובא בפרש"י עה"ת במדבר ג, א.

81 לקוטי לוי"צ הערות לזח"א ע' עז ואילך.

82 ח"א קכא, א.

83 יונה א, טו.

84 שם, ג.

85 פ"י. הובא בפרש"י ורד"ק עה"פ. וראה גם תו"מ חט"ו ס"ע 84. וש"נ.

77 זבחים סב, ריש ע"ב.

78 דלכאורה אינו מובן מהו החסרון בכך, ואדרבה, שהרי ישנו דין בשו"ע (יו"ד סרמ"ב ס"ד) ש"אסור לאדם להורות לפני רבו", ובפרט בנדו"ד, שלא היו בערך כלל לר"ט, שלכן נקראים רק "בני אחתי", ללא תואר כלל, לפי שמלבד זה לא היתה להם מעלה אחרת, וכפי שמסיים "קאי עליהם בני קטורה", ש"אינם יודעין לדבר בהלכה".

79 בשאלה היתכן להשתמש בפרסוק בתורה כדי לעורר אותם, בה בשעה שהי' יכול לעוררם בדרכים אחרות — נזכר הסיפור (ראה תו"מ — רשימת היומן ע' קפג. וש"נ)

ועי"ז נמשכים ברכותיו של הקב"ה בכל עניני טוב, בבני חיי ומזוני, ובכולם — רויחי, ועד לטוב (ומבצע) הכי גדול — גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בעגלא דידן.

* * *

י. מאמר (כעין שיחה) ד"ה ואברהם זקן וגו' — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א.

* * *

יא. הביאור בפירושו רש"י על הפסוק⁷² "ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה", "קטורה זו הגר, ונקראת קטורה ע"ש שנאים מעשי' כקטורת, ושקשרה פתחה שלא נדווגה לאדם מיום שפרשה מאברהם",

— שההכרח לפרש "קטורה זו הגר"⁷³ הוא הקושי איך יתכן שאברהם לא השפיע על הגר (שחזרה לגילולי בית אבי⁷⁴) שתשוב בתשובה? ועכ"ל ש"זו הגר", אלא שעכשיו "נקראת קטורה ע"ש שנאים מעשי' כקטורת". ורש"י מוסיף "שקשרה פתחה שלא נדווגה לאדם מיום שפרשה מאברהם", כי לולי זאת לא הי' אברהם נושאה, אף שעכשיו נאים מעשי' כקטורת.

ובפנימיות הענינים — שלאחרי פטירת שרה ניתוסף חידוש בעבודת אברהם, לברר גם הפסולת שהפרידה שרה כשגירשה את הגר (גקה"ט), להפכו לטוב⁷⁵, ע"י לקיחתה לאשה, שתכליתה הלידה שענינה התחדשות. וזהו גם הקשר עם ענין הקטורת (נאים מעשי' כקטורת), שיש בה י"א סממנים⁷⁶, שמורה על הפיכת י"א כתרין דמסאבותא.

(72) פרשתנו כה, א.

(73) אף שאפילו במדרש (ב"ר פס"א, ד) הקשו על זה (בין שאר הקושיות) "והכתיב (שם, ו) ולבני הפילגשים אשר לאברהם", פילגשים לשון רבים. ומה שתירצו "פילגשם כתיב", הרי הקרי הוא "פילגשים", ואם הכוונה לפילגש אחת, הול"ל ע"ד מ"ש בס"פ וירא: "ופלגשו גו".

(74) פרש"י וירא כא, יד.

(75) ולהעיר גם מהמבואר בתניא (פכ"ז) בפ"י הכתוב (תולדות כו, ד"ז) "ועשה לי מטעמים", "מטעמים לשון רבים, שני מיני נחת רוח", שישנו גם הנח"ר מעבודת

התשובה שלמעלה מעבודת הצדיקים, ועד שבמקום שבעלי תשובה עומדים אפילו צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד שם (רמב"ם ה"ל תשובה פ"ז ה"ד). ולכן מצינו שאפילו יעקב הוצרך ללבוש בגדי עשו, לצורך עבודת הביוררים כו' (ראה גם סידור (עם דא"ח) שער התקיעות בסופו. ובכ"מ). (76) כולל גם חלבנה שריחה רע, ומזה למדו ש"כל תענית שאין בה מופשעי ישראל אינה תענית, שהרי חלבנה ריחה רע ומנאה הכתוב עם סממני קטורת" (כריתות ו, ב. הובא בפרש"י עה"ת תשא ל, לד).

היו זקוקים לחרישה וזריעה כו', כיון שהי' להם מזון מן המוכן למשך שנה שלימה (כמובא בפירושו רש"י⁵⁰ ש"משפט דור המבול שנה תמימה הי", ביחד עם י"א הימים שהחמה יתירה על הלבנה), ועד להמבואר בדרושי חסידות⁵¹ שבת יבכת נח (שהיא למעלה מהמקיף דסוכה) שבה היו כל החיות ביחד הי' מעמד ומצב כמו לעתיד לבוא ש"גר זאב עם כבש וגו"⁵² (אלא שלעת"ל יהי' זה באופן קבוע בכל העולם).

וכיון שכן, יכולים לטעון שמוטב להשאר בתיבה, ולא לצאת לרעש וכו' שיש בעולם.

אך על זה ישנו הציווי "צא מן התיבה" — לא להשאר בתיבה, אלא לצאת ולפעול בעולם דוקא, ועד שנאמר⁵³ "היצא אתך", כפירושו רש"י "הוצא כתיב, היצא קרי, היצא — אמור להם שיצאו, הוצא — אם אינם רוצים לצאת הוציאם אתה", אפילו בעל כרחם.

וענין זה קשור עם ההוראה הכללית דחודש כסלו בנוגע לענין החינוך — שצריך לצאת לעולם ולחנך יהודים נוספים.

וקשור גם עם ענין המס"נ של החשמונאים לחנך את בני" — שהרי ענין המס"נ מצד עצמו הוא היפך ישובו של עולם, אך עז"נ "צא מן התיבה", שענין המס"נ צריך להיות באופן שיומשך בעולם.

[וע"ד שמצינו בר"ע שאמר "כל ימי הייתי מצטער" על ענין המס"נ "מתי יבוא לידי ואקיימנו"⁵⁴, אבל בנוגע לפועל לא הי' אצלו ענין המס"נ במשך כל ימיו, אלא יצא מענין המס"נ ועסק בקיום התורה על כל הדורות — ש"כולהו אליבא דר"ע"⁵⁵, היינו, שענין המס"נ הי' אצלו באופן ד"צא מן התיבה", שיומשך בעולם כו'].

ח. וההוראה מהקביעות דר"ח כסלו ביום השלישי בשבוע:

ענינו של יום השלישי — שהוכפל בו כי טוב⁵⁶ (לא רק כמו יום הרביעי וכו', שנאמר "כי טוב" רק פעם אחת), וכפי שנתפרש בגמרא⁵⁷ שענין הכפל ד"טוב" הוא "טוב לשמים וטוב לבריות", כמבואר בארוכה בחסידות⁵⁸.

(55) סנהדרין פו, רע"א.

(56) פרש"י בראשית א, ז (מב"ר פ"ד, ו).

(57) קידושין מ, א.

(58) ראה אוה"ת בראשית לג, ב ואילך.

משפטים ע' א'קנו ואילך. ועוד.

(50) שם, יד.

(51) נסמנו בלקו"ש חכ"ה ע' 29 הערה

12.

(52) ישע"י יא, ו.

(53) נח שם, יז.

(54) ברכות סא, ב.

ומזה מובן, שכאשר ר"ח כסלו חל ביום הרביעי, אזי לא יודעים אם צריך להיות גם הענין ד"טוב לבריות"; "טוב לשמים" — בודאי צריך להיות גם ביום הרביעי, אבל עדיין יש ספק אם צ"ל גם הענין ד"טוב לבריות" [ובפרט שענינו של יום הרביעי שבו נתלו המאורות⁵⁹, והרי ענין זה יכול להיות גם באופן שנטלו (בט') כו', כידוע הסיפור בנוגע ל"ט כסלו⁶⁰]; אבל כאשר ר"ח כסלו חל ביום השלישי, אזי ישנה ההוראה בפשטות שצ"ל הן הענין ד"טוב לשמים" והן הענין ד"טוב לבריות" (ואז גם יום רביעי מיוסד על יום שלישי, כך, שיש בו גם הענין ד"טוב לבריות").

והענין בזה — כפי שמבאר רבינו הזקן בתניא פרק לב בענין אהבת ישראל [שעל זה נאמר בגמרא⁶¹ "זוהי כל התורה כולה", כמבואר בארוכה בספר המצוות להצ"צ מצות אהבת ישראל⁶², ובקונטרס החלצו לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע⁶³], שצ"ל הענין ד"אוהב את הבריות ומקרבן לתורה"⁶⁴, "שאף הרחוקים מתורת ה' ועבודתו, ולכן נקראים בשם בריות בעלמא, צריך למשכן בחבלי עבותות אהבה, וכולי האי ואולי יוכל לקרבן לתורה ועבודת ה'", ומוסיף, "והן לא (והיינו, שלמרות שהתנהג באופן של אהבת ישראל, לא הצליח לקרבן לתורה כו'), לא הפסיד שכר מצות אהבת ריעים".

ולהעיר: אף שרבינו הזקן מדייק רק ש"לא הפסיד כו'", אבל עדיין אין לו ריוח* (שהרי אילו ה' ענין של ריוח, ה' רבינו הזקן מפרש זאת, ומזה שלא פירש זאת, מוכח שאכן אין ריוח), הנה לאחרי שלומדים דברי רבינו הזקן בתניא פרק לב עד כמה צריך להשתדל באהבת ישראל למשוך את הבריות בחבלי עבותות אהבה כו', הנה גם אם לא הצליח לקרבן לתורה, לא זו בלבד ש"לא הפסיד כו'", אלא יש לו ריוח הכי גדול⁶⁵ — שקיים את רצונו של רבינו הזקן, שאין לך ריוח גדול מזה!

* כי: "לא הפסיד" (משא"כ באם ה' אומר "יש לו (שכר)") — שייך לומר רק באם פשוט שיש לו שכר (דהיינו "שכר מצות אהבת רעים" בכללותה, שזה יש לו בלאו הכי, ולא שכר מיוחד על האהבה והקירוב ל"בריות בעלמא") [וראה ברכות יו"ד, סע"ב. נזיר טו, א].

(59) ראה חגיגה יב, א. הובא בפרש"י (63) סה"מ תרנ"ט ס"ע נג [ע' רכה] ואילך. (64) אבות פ"א מ"ב. (60) סה"ש תרצ"ג ע' 165. ע' 178. (65) ראה גם תניא השלם לשם אות סד (ע' תקפט). וש"נ. (61) שבת לא, א. (62) דרמ"צ כח, א ואילך.

וכמובן מהמבואר בחסידות⁶⁶ בנוגע לענין המצוה שעל ידה נעשה צוותא (מצוה מלשון צוותא) וחיבור עם הקב"ה, וכמובא המשל לזה⁶⁷ מחכם גדול ביותר, שגדלה מעלתו מאיש פשוט שלא בערך לגמרי, עד שלגביו לא נחשב האיש הפשוט למציאות כלל, שכאשר החכם הגדול מצוה לאיש פשוט לעשות עבורו דבר מה, הנה עי"ז נעשה האיש הפשוט למציאות, ולא סתם מציאות, אלא מציאות חשובה, עד כדי כך שביכלתו למלא רצון החכם ולגרום לו נחת רוח, ודוגמתו בנמשל בנוגע לקיום מצוה — "נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני"⁶⁸, ועד"ז מובן בנוגע לצדיקים ש"דומין לבוראם"⁶⁹, שע"י קיום ציווי הצדיק נעשים באופן של צוותא וחיבור עם הצדיק, ובנדו"ד, שע"י ההתעסקות בקירוב הבריות נעשים באופן של צוותא וחיבור עם רבינו הזקן.

וגודל מעלת רבינו הזקן מובנת בפשטות ללא צורך בביאור, ועד כפי שכותב הצ"צ בתשובה בנגלה (שכבר נדפסה⁷⁰) "כי כשם שבין קדשי קדשים לחולי חולין, כך גבהו דרכיו מדרכינו" — כך כותב הצ"צ על רבינו הזקן, למרות היותו ממלא מקומו, בלקחו על עצמו את האחריות של צאן מרעיתו; ועאכ"כ בנוגע לאנשים כערכנו, שאין לנו ערך כלל לגבי דרגת רבינו הזקן.

ומזה מובן גודל הריוח שבקיום ציווי רבינו הזקן לקרב הבריות, שע"י נעשים באופן של צוותא וחיבור עם רבינו הזקן, ועל ידו — עם מי שאמר והי' העולם, ועד לעצמות ומהות!...

ט. וההוראה מהקביעות של ר"ח כסלו ביום השלישי שהוכפל כו כי טוב, שצריך להיות גם הענין ד"טוב לבריות", מתחילה כבר עוד לפני ר"ח — בשבת שלפניו, שבו מברכים את ר"ח כסלו.

וכאמור לעיל (ס"ב) שהכח לברכת החודש הוא מברכתו של הקב"ה לחודש תשרי בענין ד"אתם נצבים גו'", "נצב מלך", ומזה מובן, שגם ההתעסקות בענין ד"טוב לבריות" נעשית מתוך תוקף של מלך, כיון שנעשית ע"י איש ישראל שהוא שלוחו של הקב"ה, ש"שלוחו של אדם כמותו"⁷¹, ועי"ז נעשה בעה"ב על חלקו בעולם, ועד לבעה"ב על כל העולם כולו.

(66) ראה לקו"ת בחוקתי מה, ג. מז. ב. (68) תו"כ ופרש"י ויקרא א, ט. ספרי ובכ"מ. ופרש"י פינחס כח, ח. ועוד. (69) ב"ר פס"ז, ח. רות רבה פ"ד, ג. ועוד. (70) יו"ד סק"ב (יז, ב). סס"ג, ח (נח, ד). (71) ב"היום יום" ח חשון). סה"מ ה"ש"ת ע' 73. לקו"ת ויקרא א, ג.